

конкретних ґрунтових і кліматичних умов та завдань з виробництва потрібної кількості рослинницької продукції розробляються комплекси заходів, які є основою науково обґрунтованих зональних систем землеробства, що засновані на застосуванні інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур.

Сайсок використаної літератури

1. Тараріко О. Г. Москаленко В. М. Каталог заходів з оптимізації структури агроландшафтів та захисту земель від ерозії. К. : Фітосоціоцентр, 2022. 64 с.

2. Родючість ґрунтів: моніторинг та управління; за ред. В.В. Медведєва. К.: Урожай, 2016. 248 с.

3. Ромащенко М.І., Балюк С.А. Зрошення земель в Україні. Стан та шляхи поліпшення. К. : Світ, 2018. 114 с.

УДК 635.21: 631.526.32 (477)

Михайло АБРАМИК,

кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник, Прикарпатська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН, м. Івано-Франківськ, Україна

Тетяна КОЗИНА,

кандидат с.-г. наук, доцент, асистент кафедри садівництва і виноградарства Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», м. Кам'янець-Подільський, Україна

ВПЛИВ НОВИХ СОРТІВ КАРТОПЛІ ТА АДАПТИВНОСТІ НА СОРТООНОВЛЕННЯ НАСІННЕВОГО МАТЕРІАЛУ УКРАЇНСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ В УМОВАХ ПРИКАРПАТТЯ

Картопля (*Solanum*) – рід багаторічних (в культурі однорічних) трав'янистих рослин родини пасльонових, входить до групи бульбовидних овочів. Родина пасльонових об'єднує понад 200 диких і культивованих видів, із яких вирощують тільки один – *Solanum tuberosum* L. Таку ботанічну назву дав картоплі ще в 1596 році швейцарець Бохен.

Картопля розмножується вегетативно (бульбами або їх частинами, паростками, живцями) і насінням. В сучасній технології її вирощують із цілих бульб або частинами, інші способи використовують більшою мірою в селекційній практиці [1, 4].

У сучасних умовах одним з основоположних принципів успішної селекції картоплі є відповідність сорту новим вимогам, що ставляться споживчим ринком [2]. Сорти – це основа високопродуктивного розвитку картоплярства.

Вони відрізняються один від одного скоростиглістю, урожайністю, умістом сухих речовин, смаковими якостями, стійкістю проти хвороб і шкідників тощо. Різні сорти неоднаково реагують на ґрунтово-кліматичні та метеорологічні умови, удобрення, густоту висадки, способи збирання і зберігання [3].

А тому метою дослідження було: встановлення адаптивності та строків сортооновлення насінневого матеріалу нових сортів картоплі української селекції в умовах Прикарпаття.

Дослідження проводили впродовж 2021-2023 р.р. в урочище «Біля току» с. Підпечери Прикарпатської державної сільськогосподарської дослідної станції Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН. Дана земельна ділянка характеризується рівнинним рельєфом, ґрунт – дерново-опідзолений з важко-суглинковим механічним складом ґрунту, підстилаюча порода – карбонати, глибина орного шару 30 см.

В 2023 році вирізнялися за річним коефіцієнтом адаптивності у групі ранніх сортів Радомисль - 1,81, Скарбниця - 1,53, Славута - 1,41, Щедрик – 1,28, середньоранній Віталіна – 1,09, та в групі середньостиглих сортів Медея – 1,03, Мирослава – 1,0. Середньопізній сорт картоплі Родинна - 1,88.

Стабільним коефіцієнтом адаптивності по роках досліджень (2021-2023 роки) відзначалися сорти картоплі: Родинна - 1,67, Скарбниця - 1,36, Радомисль - 1,25, Щедрик – 1,22, Мирослава - 1,28, Віталіна – 1,19, Слов'янка – 1,14.

Сорти які випробовувалися і відповідали показнику коефіцієнта адаптивності 1,0 і вище, що характеризує їхню високу адаптивну здатність у ґрунтово-кліматичній зоні вирощування за мінливих погодних умов, що спостерігалися в роки досліджень.

За сприятливих умов конкретного вирощування реалізацією свого генетичного потенціалу вирізнялися сорти: Родинна, Радомисль, Скарбниця, Щедрик, Мирослава, Віталіна, Слов'янка підвищеною урожайністю (60, 45, 49, 44, 46, 43, 41 т/га) відповідно за адаптивністю (1,67, 1,25, 1,36, 1,28, 1,19, 1,14).

Встановлено, що за врожайністю переважають сорти, які занесені до Реєстру протягом останніх років порівняно з тими, які тривалий час використовуються у виробництві. Разом з тим, суттєвим чинником щодо урожайності є погодні умови в роки вирощування.

Список використаної літератури

1. Петриченко В.Ф., Лихочвор В.В. Рослинництво. Нові технології вирощування польових культур: підручник. 5-те вид., виправ., допов. Львів: НВФ «Українські технології». 2020. 806 с.

2. Костянець М.І. Урожайність та насіннева продуктивність оздоровленого в культурі меристем *in vitro* насінневого матеріалу картоплі залежно від застосування регуляторів росту рослин та схем садіння. *Картоплярство України*. 2018. № 1–2. С. 44–45.

3. Купріянова Т.М., Петренко А.М., Скринько А.Ю., Колосніченко О.І., Лященко Н.А. Вплив сидерально-мінеральної системи удобрення на

врожайність та вихід бульб насінневої фракції нових сортів картоплі. *Картоплярство*. 2016. Вип. 43. С. 151–157.

4. Абрамик М.І., Шолонкевич І.М., Абрамик М.М., Курлянова І.І. Рекомендації по розробленню способів ведення добазового, базового насінництва картоплі в умовах Прикарпаття України з урахуванням адаптивності сорту. Івано-Франківськ: Симфонія форте. 2023. 48 с.

УДК 633.88: 631.5 (477.43+477.85)

Вероніка ХОМІНА

доктор сільськогосподарських наук, професор

Лінда ВІТРОВЧАК

доктор філософії

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський, Україна

УРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ НАСІННЯ ЧОРНУШКИ ПОСІВНОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКУ СІВБИ ТА НОРМИ ВИСІВУ НАСІННЯ

Насіння чорнушки посівної має цілющі властивості, завдяки чому використовується в народній і офіційній медицині. В ньому містяться ефірні олії, жири, глікозиди, гіркі речовини, алкалоїд нікелін, вітаміни і мінеральні солі. Тому, мета наших досліджень – отримання оптимальної кількості лікарської сировини (насіння) із максимальним вмістом біологічно-активних речовин.

Питаннями строків, способів сівби та норм висіву чорнушки посівної в умовах Центрального Полісся України (Житомирська обл.) займалися Світельський М.М., Федючка М.І., Рибальченко С.Л. Науковцями встановлено, що максимальну урожайність насіння чорнушки посівної отримано за раннього строку сівби (2-5 квітня) вузькорядним способом (7,5 см) нормою висіву насіння 16 кг/га [1, 2]. Ульянич О.І. виконала дослідження використання маси рослин чорнушки посівної як товарної зелені [3]. Порівняльна оцінка за продуктивністю двох видів чорнушки: посівної та дамаської здійснена в умовах півдня України. Автор відмічає не значну різницю за протіканням процесу росту і розвитку рослин. В умовах Полісся вивчався жирнокислотний склад олії з насіння чорнушки (*nigella L.*) залежно від видових та сортових особливостей. Науковцями визначено жирнокислотний склад олії насіння чорнушки посівної та дамаської у розрізі компонентів насичених та ненасичених жирних кислот. Виявлено, що найбільший вміст у насінні обох видів чорнушки олеїнової (25,0-29,73%) та лінолевої (46,8-49,5%) кислот. Встановлено залежність вмісту жирних кислот від біологічних особливостей сорту. Насіння сорту Іволга містить найбільше олеїнової кислоти (29,73%), а сорту Діана найбільше